

gegeven aan de eerst uitkomende kuikens (en hebben zich dus niet langer bekommerd om hun eigen eieren).

Er is weinig bekend over adoptie van kuikens van andere soorten watervogels door Nijlganzen. In Roermond (Limburg) is een kuiken van een Grauwe Gans *Anser anser* door een vrij vliegend paar Nijlganzen opgevoed (Jeroen Nagtegaal en Rob Voesten pers. med.). In 2011 zaten hier vijf paar Grauwe Ganzen en één paar Nijlganzen te broeden op een eilandje in een parkje. De Nijlganzen nestelden op de grond, maar het nest is tijdens de eifase niet bezocht. Op 9 april hadden de Nijlganzen drie kuikens van ongeveer drie weken oud: twee nijlganskuikens en een kuiken van een Grauwe Gans. Op 16 april was een van de nijlganskuikens verdwenen. Het nijlganskuiken en het kuiken van de Grauwe Gans waren op 14 mei nog aanwezig en beide zijn vliegvlug geworden.

Dankwoord

Dank gaat uit naar iedereen die behulpzaam was bij het samenstellen van deze bijdrage, met name Maricée Ten Bosch en Ana Buren. Ana Buren stelde haar foto's beschikbaar en Jeroen Nagtegaal en Rob Voesten kwamen op de proppen met een vergelijkbaar geval uit Roermond.

Literatuur

- Beauchamp, G.* 1997. *Determinants of intraspecific brood amalgamation in waterfowl. The Auk* 114: 11-21.
- Cramp, S. & K. Simmons* 1980. *The birds of the Western Palearctic, deel 1 (herdruk). Oxford.*
- van Dijk, J.* 2000. *Hoe groot is de invloed van Nijlganzen op het broedsucces van roofvogels? De Takkeling* 8: 218-220.
- Eltringham, S.* 1974. *The survival of broods of the Egyptian Goose in Uganda. Wildfowl* 25: 41-48.
- Gronert, A.* 1998. *Nijlganzen kraken zilvermeeuwennest. De Graspieper* 18: 157-158.
- Nienhuis, J.* 2005. *Verspreiding en aantalsontwikkeling van Nijlganzen in Noord-Drenthe en Midden-Groningen. Drentse Vogels* 19: 12-18.
- de Vries, C. & R. Bijlsma* 2011. *Nijlganspul uitgebreed en opgegeten door een Buizerd. De Takkeling* 19: 76-80.

Klaas van Dijk
Vermeerstraat 48
9718 SN Groningen
Tel. 050-3182924
E-mail: klaas.vdijk@hetnet.nl

Lezingverslag

Vogels en windenergie

Vogels en windenergie, op land en in zee: van onderzoek naar voorspellingen en terug.

Donderdag 19 mei 2011 door Sjoerd Dirksen (Bureau Waardenburg, Culemborg).

Dertien bijzonder geïnteresseerde bezoekers waren in 't Vinkhuys aanwezig bij deze

uitgestelde lezing van een aantal weken geleden.

Sjoerd Dirksen, adjunct-directeur van het onderzoeksbureau Waardenburg én Avifaunalid, doet al jaren onderzoek naar de effecten van windmolens op vogels. Het gaat dan niet alleen om aanvaringen met meestal

een dodelijke afloop, maar ook om verstoring, het verdwijnen van habitat en de barrière die molens vormen.

Op allerlei manieren heeft Sjoerd, voor en met het bureau Waardenburg, onderzoek verricht. Hoewel er al vanaf de jaren tachtig onderzoek gedaan wordt, is er nog steeds veel te bestuderen.

Dat betekent zoeken naar slachtoffers en kijken waar en wanneer die gevonden worden. Tegenwoordig wordt met de meest geavanceerde middelen onderzoek gedaan.

Met radar wordt gekeken hoe hoog vogels

's nachts
vliegen en welke
banen zij volgen.

Soms gaat dit volledig geautomatiseerd en de resultaten zijn via het internet op afstand af te lezen.

Maar hoe zit het met verstoring? Wat doen bijvoorbeeld Kleine Zwanen in gebieden met molens en met suikerbietenresten, hun voedsel? Het blijkt dat zij gebieden met molens mijden, althans tot december, dan zijn de bietenresten op. Daarna gaan ze gewoon het gebied met molens in. Ze vliegen dan rustig om de molens heen en in het veld wordt zelden een slachtoffer gevonden. Het is belangrijk, zegt Sjoerd, dat je in alle gevallen de hele ecologische context te pakken krijgt.

Broedende vogels ondervinden wel hinder van molens. Binnen een straal van 300 meter neemt bijvoorbeeld het aantal weidevogels met zo'n 60% af. Zangvogels ondervinden nauwelijks hinder, maar grotere vogels blijven wel 600 meter bij de molens vandaan.

Elders op de wereld zijn plekken waar het goed mis kan gaan. In de Altamont Pass in Californië is het aantal slachtoffers onder Steenarenden zo groot dat de populatie sterk afneemt. In Spanje zijn er problemen met Vale Gieren en in Duitsland met Rode Wouwen.

Nederland kent zulke problemen gelukkig niet. Wel blijft het heel belangrijk te kijken waar je de windmolenparken plaatst. Het bureau Waardenburg heeft 'gelukkig' al enkele plannen door goed onderzoek tegen kunnen houden.

Onder de aanwezigen waren veel vragen. Wat kun je bijvoorbeeld doen om aanvaringen te voorkomen en hoe betrouwbaar zijn onderzoeksbureaus?

Avifaunalid Johan van Klinken sprak zijn grote ongerustheid uit over de energiehonger van de wereld en vreest dat de opmars van de molens niet tegengehouden kan worden, en dat terwijl windmolens maar een heel klein deel van ons probleem op kunnen lossen. Hij pleitte voor zonne-energie en natuurlijk voor 'consuminderen', besparen dus. Uiteindelijk zal dat in een heel andere samenleving resulteren. Echte alternatieve energie voor fossiele brandstoffen is er namelijk niet. Met de grootste mogelijke moeite kunnen wij met wind, zon en de andere alternatieven slechts een paar procent van ons energiegebruik dekken!

Tot slot waren er nog veel vragen over de plannen voor parken in de Noordzee. Een onderzoek daarnaar loopt nog en Sjoerd zei dat we daar te zijner tijd nog maar eens met een collega over moeten praten. Hoewel lang niet alle vragen waren beantwoord, kwam hiermee een eind aan een boeiende avond.

Aart van der Spoel